

నడుస్తున్న చరిత్ర :

తిరిగి తిరిగొచ్చింది...

కె. బాలగోపాల్

మళ్ళీ మొదలయిన నిర్బంధంమీద ఇది రిపోర్టుకాదు. ఎందరిని చంపారో ఎట్లా చంపారో వివరించే పట్టిక కాదు. రిపోర్టులు రాసుకున్న తరువాత, పట్టికలు తయారుచేసుకున్న తరువాత, ప్రజాస్వామిక వాదులంతా అన్ని విషయాలూ విడమరచి చెప్పినా చివరికి చెన్నారెడ్డి ఇట్లా చేసాడే అని కొంత మనస్తాపం చెందిన తరువాత, గడచిన సంవత్సర కాలం చరిత్రను నెమరువేసుకొని ఆలోచించడం ఆవసరం.

పాలకవర్గాలకు నీతిలేకపోయినా కనీసం ఇంగితం ఉంటుందని ఆశిస్తాం. ప్రజల క్షేమాన్ని కాకపోయినా కనీసం తమ క్షేమాన్నయినా కాంక్షిస్తారని ధావిస్తాం. వాళ్ళ స్వల్పకాల ప్రయోజనాలే తప్ప దీర్ఘకాల శ్రేయస్సును గురించి ఆలోచించే స్థితిలో సహితంలేరని అర్థం చేసుకోవడానికి కొంత కాలం పడుతుంది. పాలకవర్గాల లోని వివిధ మూలాలను సమానంగా సంతృప్తిపరచడం వాళ్ళ ఐక్యతకే అవసరం అని ఏ ఆణాణాచీ పత్రికా సంపాదకుడయినా చెప్పగలడు. అయినా అధికారానికి వచ్చిన తొమ్మిది నెలల తరువాత కూడ చెన్నారెడ్డి తన ప్రభుత్వంలోని అన్ని లాభ

ఉచితంగా ఇస్తుందనీ, అరునెలల్లో వాళ్ళ మామూలు మనుషులై పోతారనీ, ఆ ఆర్పెల్లూ కంపెనీయే వాళ్ళని పోషిస్తుందనీ కూడా చెప్పేడు.

“ఆ తర్వాత?” అడది అడిగింది.

మధుసూదనూ, జవానూ జవాబు చెప్పలేదు.

“వడ్డుబాబూ. దేశంలో కూలిలేడు, కూలిపుట్టడు. అకలికి కాలి సావారి. జబ్బుతోనైనా నాలుగుకాలాలు చిత్తకనీయండి బాబూ” అంటూ వెళ్ళిపోయేరు వాళ్లు వై ద్యం వద్దని.

దురమైపోతోన్న వాళ్ళవేషే చూస్తూ నిలబడ్డాడు మధుసూదను. వాళ్ళ వెనక సూర్యుడు భగ్గుమని మండుతున్నాడు.

దాయకమయిన కాఖలనూ తన దగ్గరే ఉంచుకున్నాడు. ఎన్వైజ్, అడవులు, రెవెన్యూ, హోం - అన్నీ తనవే. జనార్ధనరెడ్డినీ శ్రీనివాసులరెడ్డినీ విడతలు విడతలుగా అవమానపరుస్తాడు. 'కల్లోలం' ఉండనయినా కరింసగర్లను గుర్తించడు. రాజశేఖరరెడ్డి ఉన్నాడని కసికొట్టి కడవను గుర్తించడు.

ఇది దోపిడి రాజ్యం మాత్రమేకాదు. దీర్ఘకాల ప్రాతిపదికగానీ దానికి ఆపసరమయిన సంయమనంగానీ లేకుండా ఎక్కడికక్కడ ఎంత దొరికితే అంత కబళించే రాజ్యం. తన అంతర్గత క్షేమాన్ని గురించి సహితం ముందుచూపులేని పాలన. ఇంక ప్రజా ఉద్యమాల విషయంలో దీనికి ముందుచూపు రమ్మంటే ఎక్కడినుండి వస్తుంది? ఆయినా 'కర్మణ్యేవాధితారస్తే' అని నమ్మిన జాతి కాబట్టి చెప్తూనే ఉంటాం. నీ మంచికోసమే, నీ శాంతిభద్రతల కోసమే, నీ పరిపాలన యోగక్షేమాలను దృష్టిలో పెట్టుకునే, చెప్తున్నామని చెప్తాం. (వినకపోతే నువ్వే చెడిపోతావని చెప్తాం).

మనసులో మట్టుకు వినకపోతే వాడు చెడినా చెడకున్నా ప్రజలు మరొక పర్యాయం హింసకు గురవుతారన్న భయం ఉంటుంది. నిజానికి అందుకోసమే చెప్తాం. నీ మంచికోసమేనని నచ్చజెప్పి ప్రజలకు మేలు చేద్దామని ఆశిస్తాం. మనం తెలివయిన వాళ్ళమనుకుంటే వాడికి మట్టుకు తెలివిలేదా ?

'స్వేచ్ఛను దుర్వినియోగం చేసారు' అంటాడు, ఎందుకని అడిగితే. పిల్లవాడు నైకిల్ పాడుచేస్తే తీసేసుకున్నట్టు దాన్ని తీసేసుకున్నాడట. 'మరి నువ్వు సద్వినియోగం చేస్తున్నావా' అని అడగకూడదు. వాడు తన స్వేచ్ఛను పుట్టుకతో పొందాడు. ప్రజలు వాడినుండి భిక్షగా పొందారు 'నేను మీటింగ్లు పెట్టుకోనిస్తే నన్నే తిడతారా?' అంటాడు. 'మేము వోట్లు వేస్తే మమ్మల్నే చంపుతావా' అనకూడదు. చంపడం రాజధర్మం. 'నా దగ్గర లైసెన్స్ తీసుకోకుండా తుపాకులు కొంటారా?' అంటాడు. 'మరి నువ్వు మమ్మల్ని చంపేవాళ్ళకు లైసెన్సులు ఇస్తావు గానీ మాకు ఇయ్యవుకదా' అని అడగకూడదు. అస్తులు ఉండేవాళ్ళకు ఆత్మరక్షణ గానీ దిక్కుమాలిన వాళ్ళకు కూడానా? 'మీ అవసరాలకోసం మా వాళ్ళనుండి డబ్బులు వసూలు చేసుకుంటారా?' అంటాడు. 'మరి మావాళ్ళ దగ్గర లేవుకదా' అనకూడదు, 'మీ దగ్గరందేదంతా మాదేకదా' అనకూడదు. అది ఆదనపు ప్రసంగం అవుతుంది. 'పోనీకదా అని ఎన్కౌంటర్లు అపేస్తే మావాళ్ళ భూములు ఆక్రమించి

మీ వాళ్ళకు పంచుతారా' అంటాడు. 'మరి మా వాళ్ళ భూములు ఖజ్జా చేసుకొని మీలో మీరు పంచుకోవడంలేదా' అని ఎదురుప్రశ్న వేసే అవకాశం మీకుండదు, ఈ లోపల మిమ్మల్ని 'టూటా' క్రింద కైల్లో పెడతాడు. 'మీరే కోర్టుపెట్టి న్యాయ నిర్ణేతలూ భృత్య నిర్ణేతలూ అవుతారా' అంటాడు. 'సమాంతర ప్రభుత్వాలు నడుపుతారా' అంటాడు. మీలో ఈ పని చేయని వాళ్ళెవరయినా ఉన్నారా అని అడగకూడదు. చిత్తూరులో చెంగారెడ్డి, తాడిపత్రిలో దివాకరరెడ్డి, పులివెందులలో రాజకేఖరరెడ్డి, సరసరావుపేటలో కృష్ణారెడ్డి-వీళ్ళు నడుపుతున్నవి సమాంతర ప్రభుత్వాలు కావా అని అడగకూడదు.

తాము ధనవంతుల ప్రయోజనాలకోసం చేసే పనులే పేదవాళ్ళ ప్రయోజనాలకోసం చేపడితే అది 'స్వేచ్ఛను దుర్వినియోగం చేయడం' అవుతుంది. అప్పుడు 'స్వేచ్ఛ' అనే మాటకు అర్థం ఏమిటో కూడ మనకు అర్థం అవుతుంది.

వాడికి ఏవో కారణాలు దొరకవని కాదు. ప్రజా ఉద్యమాలు సరళరేఖలో నడవవు. ప్రజా చైతన్యం ఎగుడుదిగుళ్ళు లేకుండా సాఫీగా ఎదగదు. బలవంతులూ, ధనవంతులూ చలాయించే ఆధికారాన్ని పేదలు చేజిక్కించుకోవడంలో సరిపోదు. దృక్పథంలో విలువలలో సమగ్రమయిన మార్పు రావడానికి కొంత కాలం పడుతుంది. పర్ల దృక్పథం అనేది ఒక్క భూమి సంబంధాలకే కాదు, సమాజంలోని అన్ని విషయాలకూ వర్తిస్తుంది. అన్ని సామాజిక విలువలకూ వర్తిస్తుంది. భూమి విషయంలో పర్ల దృక్పథం ఏర్పడినంత సులభంగా ఇతర విషయాలలో ఏర్పడదు. నేరము, శిక్ష, కుటుంబ సంబంధాలు, లైంగిక నీతి, ప్రజల మధ్య వైరుధ్యాలు - ఈ అన్ని విషయాలలోనూ సరయిన ప్రజాస్వామిక దృక్పథం ఏర్పడడం అనేది కొంత ప్రయాసమీద జరుగుతుందిగానీ తనంతట తాను జరగదు. ఈ సమాజంలో పుట్టి పెరిగిన వారిలో ఈ సమాజం నిర్దేశించిన విలువలే ప్రబలంగా ఉంటాయి. జీవిత అనుభవంతో కొన్ని విలువలను తిరస్కరించినా మిగిలినవి పోవడానికి చాలా పోరాట అనుభవం, రాజకీయ పరిణతి అవసరం అవుతాయి. అట్లుడుగు వర్గాలలో పుట్టిన వారిలో పర్లకని ప్లెబ్బికినంత వేగంగా విశాల ప్రజాస్వామిక దృక్పథం ఏర్పడదు. అది ఒక క్రమంలోనే జరగగలదు.

అంతే కాదు. శతాబ్దాలుగా అణచివేతకు గురయి 'అధికారం'నుండి వెలివేయ బద్దవాళ్లు అధికారపీఠం మీద తిరుగుబాటు చేసి దాన్ని బద్దలు గొట్టి అధికారాన్ని తాము కొంతమేరకు చేజిక్కించుకున్నప్పుడు దానితోబాటు అధికార సంస్కృతిని కూడ స్వంతంచేసుకునే ప్రమాదం ఉంది. దీనిని నివారించే ప్రయత్నం ప్రజా ఉద్యమాలలో ఒక ముఖ్యమయిన అంతర్గత పోరాటం.

అధికారానికి కొన్ని సంకేతాలుంటాయి. ఆ సంకేతాలే అధికారాన్ని సూచిస్తాయి. సంకేతమే అధికారం అనుకునేంతగా అవి ప్రామాణికతను పొందుతాయి. ఏ అధికారమయినా ఒక చారిత్రక క్రమంలో ఏర్పడుతుంది. కాబట్టి ఆ చారిత్రక క్రమంలో వుట్టిన ఉన్నత విలువలూ లక్షణాలూ ఆ అధికార సంస్కృతిలో చోటు చేసుకుంటాయి. వాటితో బాటు అధికారం అనే దానికి సర్వత్రా ఉండే అణచివేత లక్షణం, ఒక్కొక్క అధికార రూపానికే ప్రత్యేకంగా ఉండే నీచమయిన లక్షణాలు, ఆ సంస్కృతిలో ఉంటాయి. సాధారణంగా అధికార సంస్కృతిలోని ఉన్నత విలువలు కొక నీచమయిన విలువలే దానికి సంకేతాలవుతాయి. అధిపత్యం అనేది మౌలికంగా అప్రజాస్వామికం కావడం దీనికి కారణం కావచ్చు. రాజ్యాధికారం అనే దానిలో ప్రజా సంక్షేమానికి సంబంధించిన ఎన్ని విలువలున్నా బలప్రయోగమే దానికి సంకేతం అవుతుంది, మిలిటరీ యూనిఫారమ్ దానికి సూచిక అవుతుంది. మగపెత్తనపు విలువ అయిన 'మగతనం' అనేదానికి ధైర్య సాహసాలకంటే మొరటుదనమూ తిరుగుబోతు తనమూ ఎక్కువగా ప్రమాణాలవుతాయి. బ్రాహ్మణికం ప్రథమ పురుషార్థాన్ని గురించి ఎంత మాట్లాడినా ఎటుటివారిని నీచంగా చూసే ఆహంభావమూ శుష్కపాండిత్యమూ దాని ప్రధాన లక్షణాలవుతాయి. పూడ్ల దొర తనం ఎంత కళాపోషణ చేసినా, నా మాటకు ఎదురులేదనే నియంతృత్వవైఖరే దానికి సంకేతం అవుతుంది.

అణచివేతకు వ్యతిరేకంగా తిరగబడేవాళ్లు అధిపత్యాన్ని బద్దలుకొడుతూ అదేనమయంలో అధిపత్యానికి ఉండే ఈ సంకేతాలను తరచుగా స్వంతం చేసుకుంటారు. వాళ్ళ మనసులలో అదే విజయానికి చిహ్నం అవుతుంది, ప్రమాణం అవుతుంది. ఒక అందమయిన కట్టడంగా తప్ప ఇతరత్రా విలువలేని ఎర్రకోట చారిత్రక సౌరజాలవల్ల భారతదేశంలో రాజ్యాధికారానికి సంకేతం అయింది. ఆ ఎర్రకోటను స్వంతం చేసుకొని దానిమీద తమ స్వంత ఔంవాసు ఎగరవేయడం భారత

రాజ్యాధికారంమీద విజయానికి చిహ్నంగా కమ్యూనిస్టుల నుండి ఎన్టీ రామారావువాకా తమ ప్రచారసాహిత్యంలో రాస్తూ ఉన్నాడు. ఇది నిరసాయకరమయిన ఉదాహరణే గానీ, ఆ సంకేతం ఒక దుర్మార్గపు ఆచారమో విలువో అయినప్పుడు అది ప్రమాద కరంగా పరిణమించగలదు. ఈ ప్రమాదాన్ని గుర్తించడం, నివారించడం, అవసరం. ప్రజాకోర్టులలో నేర విచారణ పద్ధతులు, వేసే శిక్షలు, భూస్వాముల పంచాయతీల నమూనాలో ఉన్నాయని కొన్ని ప్రాంతాలనుండి వస్తూన్న విమర్శలు ఈ దృష్టితో సీరియస్ గా పరిగణించి సవరించుకోవడం తప్పనిసరి కర్తవ్యం. ఇది ప్రజా ఉద్యమాల అంతర్గత సమస్య. ఇవి ఉద్యమ క్రమంలో పరిష్కారం కావలసిన పౌరబాట్లు. చెన్నారెడ్డికి మట్టుకు ఇదంతా 'దుర్వినియోగం' అనే ప్రచారానికి మందుగుండుగా ఉపయోగపడుతుంది. ఉపయోగిస్తాడు.

వీ ప్రచారమయినా చేసేవాడికంటే మోసేవాళ్ళ మీద, విసేవాళ్ళమీద, ఎక్కువగా ఆధారపడి ఉంటుంది. మోయడానికి తగినంత మంది సిద్ధంగా ఉంటేనే చేసే ప్రచారం అనాయాసంగా విజయవంతం అవుతుంది. ఎంత మంది సిద్ధంగా ఉన్నారో గత మూడు నాలుగు నెలల సంఘటనలు రుజువు చేస్తాయి. పాలక వర్గాల ప్రయోజనాలను సిద్ధాంతీకరించే ప్రచారాన్ని తమ స్వంత పనిగా భావించి మోసుకువెళ్లేవాళ్ళు సమాజంలో చాలామంది ఉంటారు. ప్రొఫెసర్లు, పత్రికా విలేర్లు, సంపాదకులు, కథకులు, సినిమా స్క్రిప్ట్ రచయితలు, రాజకీయపార్టీల ప్రచారకులు - ఇటువంటి మేధావులు సమాజంలో అసంఖ్యాకంగా ఉంటారు. ఇక వినే వాళ్ళంటారా, ఈ మేధావులు చెప్పేదంతా నిజమేనని తరతరాలగా నమ్ముతున్న వాళ్ళు కొందరు, తమ స్వంత ప్రయోజనాల దృష్ట్యా నమ్మే వాళ్ళు కొందరు, ప్రజా ఉద్యమాల ఫలితంగా సాంప్రదాయిక సామాజిక విలువలు తలక్రిందులు కావడాన్ని సహించలేని వాళ్ళు కొందరు, తమలోని నిరాశా దౌర్బల్యంవల్ల దుష్ప్రచారాన్నే త్వరగా నమ్మేవాళ్ళు కొందరు—మొత్తానికి ప్రజా ఉద్యమాలకు వ్యతిరేకంగా జరిగే ప్రచారాన్ని నమ్మడానికి సిద్ధపడేవాళ్ళా చాలా మందే ఉంటారు. అది శరవేగంగా సమాజంలో పాకిపోతుంది. మౌలికమయిన సమస్యలను లేవదీసే సామాజిక ఉద్యమ మేదయినా మన జీవితాన్ని అనేక విధాలకు దిపేసి మనల్ని రకరకాల మానసిక సామాజిక ఇబ్బందులకు గురిచేస్తుంది. అందుకే పాలకులలో ఎంతటి అవినీతినయినా అక్రమప్రవర్తన నయినా క్షమించే వాళ్ళం ఉద్యమాలలో దొర్ల చిన్నపౌరబాట్లను

సహితం జమించం. వ్యవస్థ నుస్థిరతకూ మన మానసిక కాంతికి లంకెవుంది. వ్యవస్థను కాపాడే శక్తులలో ఇది ఒకటి భూస్వాముల పంచాయితీలలోనూ పోలీసుల నేర విచారణలోనూ ఎన్నో అన్యాయాలు నిత్యం చూస్తూ ఉంటాము. అవి అన్యాయాలేనని ఒప్పుకున్నా అవి వ్యవస్థలో భాగం కాబట్టి మనకు పెద్దగా ఆందోళన కలిగించవు. దళిత వర్గాల వాళ్ళు, ఆంధులోనూ ఇప్పుడిప్పుడే యుక్తవయస్కులవుతున్న వాళ్ళు, పంచాయితీలు నిర్వహించడం మన సాంస్కృతిక విలువలనే తలక్రిందులు చేసే విషయంకాబట్టి ఆ పంచాయితీలు పూర్తిగా సవ్యంగా ఉంటే తప్ప సహించం. విప్లవ కాడులమీద చాలా సత్రప్తనైనా భారం పెడతాం. విప్లవం అంటే మనకు ఉండే మానసిక అసహనానికి ఇది తార్కాణం. రాజకీయ సంసిద్ధత ఉండేవాళ్ళలోనూ ఈ మానసిక అసహనం చాలా ఉంటుంది. ప్రజాకోర్టులవల్ల పెత్తనాన్ని ప్రాబల్యాన్ని ఆదాయాన్ని కోల్పోతున్న భూస్వాములూ రాజకీయనాయకులూ పోలీసులూ దీనిని ఉపయోగించుకొని తమ దుష్ప్రచారాన్ని ముందుకు తీసుకుపోతారు.

నిజామాబాద్ జిల్లా మదనపల్లెలో ఎస్. పి. రఘువీర ప్రసాద్ మీనా అధ్యక్షులలో జూన్ 11 తెల్లవారటామున ప్రసాద్, నరసమ్మ, స్వామి, అనే ముగ్గురు హతమార్చబడతారు. ఆయోపాపం అని ఎవరూ అనే లోపలే ప్రసాద్ ప్రజాకోర్టులు నిర్వహించిన తీరును మీనా ప్రచారంలో పెడతాడు. అతను ప్రయోగించిన హింసా వద్దతులను అభివర్ణిస్తాడు. పత్రికలు దీనినంతా రాస్తాయి. ప్రసాద్ ను చంపేయగా పల్లెలన్నీ హాయిగా ఊపిరి పీల్చుకుంటున్నాయని రాస్తాయి. అందరూ చదివి, స్వేచ్ఛను ఇంతగా దుర్వినియోగంచేస్తే 'ఎన్ కౌంటర్లు' జరగక ఏమవుతుందని పెదవి చప్పురిస్తారు. కానీ నరసమ్మనూ స్వామినీ ఎందుకు చంపావని ఎవ్వరూ మీనాను ఆడగరు. ఆనలు ఒక పోలీస్ అధికారి ఒక వ్యక్తిని చంపేసి, 'ఇప్పుడు ప్రజలంతా హాయిగా గాలి పీల్చుకుంటున్నారు' అని ప్రకటిస్తే దానిని ప్రమరించడమే ఘోర ముఠే మరొక ఇద్దరిని ఎందుకు చంపావని ఎవ్వరూ ఆడగలేకపోవడం దానికి పదిరెట్లు ఘోరం. నరసమ్మగురించి ఎవరూ చెడుగా ఏమీ చెప్పడంలేదు. స్వామి గురించి ఇంకా నాలుగు మంచి మాటలే చెప్తారు. అంతేకాదు, అదే ప్రసాదు అదే పూర్వో భూస్వామి భూమిలోని కలవ కొట్టించి ఊరందరికీ పంచాడంట. భూస్వామి గోదాములోని ధాన్యాన్ని కూడ ఊరందరికీ పంచాడంట. ఇది విప్లవకార్యక్రమంకాదని

విమర్శించే వాళ్ళు ఉంటారుగానీ 'స్వేచ్ఛను దుర్వినియోగం చేయడం' అని మీనా కూడ అనడు. అయినా ఇదేదీ ప్రచారం కాదు.

ఒకసారి అప్రచారం చేసిన తరువాత మరొక రెండు ఎన్కౌంటర్ల దాకా అదే సరిపోతుంది. తిప్పాపూర్ లో జూలై 23వ తేదీన రఘువీర్ ప్రసాద్ మీనా స్వయంగా పక్కనుండి యాదగిరి, నర్సాగౌడ్, బాలిరెడ్డి, గాలిరెడ్డి అనే నలుగురిని పట్టపగలు ఇళ్ళనుండి బయటికిలాగి కాల్చేస్తాడు. అందులో నర్సాగౌడ్ 16 సంవత్సరాల పసివాడు. పొద్దున్నే పోలీసులు గ్రామాన్ని చుట్టుముట్టి ఇళ్ళన్నిటికీ గొక్కెంపెట్టి రోడ్లొకటి వచ్చినవాళ్ళను ఊరిమధ్యే కూర్చోబెట్టి జీపుకు మైకు కట్టి 8 మందిపేర్లు ప్రకటిస్తూ వాళ్ళందరినీ లొంగిపోమ్యంటూ ప్రకటన చేసారు. పశువుల కొట్లంలో దాక్కున్న బాలిరెడ్డినీ, తమ్ముడిని అరెస్టుచేస్తే ఎదుకు చేసారని అడగడానికి రోడ్లొకటి వచ్చిన గాలిరెడ్డినీ, రోడ్లొనే దొరికిన నర్సాగౌడ్ నూ పశువుల కొట్లంలోనే ఊరందరూ వింటూండగానే కాల్చేసారు. మిగిలిన వాళ్ళకోసం ఇల్లల్లా వెతికారు. దొరికితే చంపేస్తారని భయపడి పక్కగదిలో గడ్డివాములో దాక్కున్న యాదగిరిని పట్టుకొని గడ్డిలోనే కాల్చేసారు. మళ్ళీ ఆగస్ట్ 10వ తేదీన మెదక్ జిల్లా నాగాపురానికి చెందిన గద్దె సిద్దయ్యనూ మన్నె యాదగిరినీ నిజామాబాద్ జిల్లా వెల్లుట్లలోని పోలీసుకాంట్రోలుదగ్గర కాల్చేసారు పోలీసుకాంట్రోలుమీద వాళ్ళు వాడిచేయడానికి సిద్దమవుతూండగా ఎన్కౌంటర్ జరిగిందని అన్నారగానీ వాళ్ళు చూపిస్తూన్న స్థలంనుండి బాంబు విసిరితే చెట్లకోతీగలకో తప్ప కాంట్రోలుకు తగలదు.

షిళ్ళందరినీ ఎందుకు చంపవలసి వచ్చిందో మీనా చెప్పలేదు. వాళ్లుచేసిన 'దుర్వినియోగం' ఏమీలేదు. ఉండనక్కరలేదుకూడ. అప్పటికే పత్రికలు ప్రజాకోర్టులలో జరిగిన తప్పులను తమ బాధ్యతగా ప్రచారంలో పెట్టడం మొదలుపెట్టాయి. ఆ తప్పులు జరిగిన వాళ్ళకూ ఎన్కౌంటర్లు జరిగిన వాళ్ళకూ ఏమీ సబంధం ఉండనక్కరలేదు. అదే వాళ్ళలో ప్రజాకోర్టులలో ప్రజలకు న్యాయమూ జరిగి ఉండవచ్చును. అదంతా అనవసరం. ఇప్పుడిక నిజామాబాద్ లో 'ఎన్కౌంటర్' కు అనుకూలమయిన భావవ్యాపరణం ఏర్పడిపోయింది.

అనుకూలమయిన భావవ్యాపరణం ఏర్పడకపోతే 'ఎన్కౌంటర్లు' చేయలేరని కాదు. ధర్మవరం దగ్గర కేశనాయక్ నూ గోవాపరిఖనిలో పట్టల సత్తయ్యనూ ప్రత్యేక

మయిన 'కారణం' ఏమీ లేకుండానే కాలేసారు. కేశనాయక్ ను మే రివ తేవీన ధర్మ వరం ఎన్. ఐ, ఓబులనాయనివల్లి సమీపంలోని గుట్టమిడిలో తరిమి కాల్యాణ జరిపాడు. పట్టల సత్తయ్యను గోవారిఖనిలో తెల్లబట్టల పోలీసులు సాయంకాలం నమాజు సమయంలో రోడ్డువెంబడి తరిమి కాల్యారు. ఈ రెండు హత్యలకూ 'ఆత్మరక్షణ' కథ మినహా వేరే నైతిక సమర్థన ఇవ్వాలని పోలీసులు ప్రయత్నం కూడ చేయలేదు. అక్కడ రాడికల్ కేశనాయక్ కూ ఇక్కడ జనరక్షణ సమితి పట్టల సత్తయ్యకూ మంచి పనులు చేసారన్న పేరే తప్ప చెడు చేసారన్న అభియోగం లేదు

'ఆత్మ రక్షణ' కథకూడ అనవసరం అనుకున్నచోట విల్లపవ గ్రూపుల మధ్య ఉన్న అవాంఛనీయమయిన కలహాలను వాడుకోవడానికి సహితం వెనకాడలేదు. ఈ పరస్పర దాడులవలన ప్రజలకు నష్టమేగానీ చెన్నారెడ్డికొచ్చిన కష్టమేమిటో తెలియదు. ఏమీ లేకపోయినా వాడుకుంటూ ఉన్నాడు. పేము చంపడం మానేస్తే వాళ్ళే చంపు కుంటున్నారు చూడండి అని హేళన చేసాడు. అంతటితో ఊరుకోక రెండు హత్యలను ఆ పేరతో కప్పిపెట్టాలని చూసాడు. అంతిరెడ్డి వరంగల్ జిల్లా ములుగు అడవి ప్రాంతంలో గిరిజనులకు రెండు దశాబ్దాలకుపైగా పరిచయం ఉన్న కమ్యూనిస్టునాయకుడు. అటువంటి వ్యక్తిని హైదరాబాదులో జూన్ రివ తేవీ రాత్రి అవహరించి 7వ తేవీన చంపేసి 9 ఉదయం కరీంనగర్ లో పి. వి. నకసింహరావు స్వగ్రామమయిన పంగర గ్రామజివాదులో పారేసి కొద్దిసేపు 'గుర్తుతెలియని శవం' అనీ కొద్దిసేపు 'గ్రూపు తగాదాల్లో వేరే గ్రూపు వాళ్ళు చంపి ఉంటారు' అనీ ప్రచారం చేసారు. అదే ములుగు దగ్గరున్న లక్ష్మీదేవిపేటలో ఆగస్ట్ 6 రాత్రి రవీందర్ రెడ్డి అనే పి. డి. యన్. యు. బాబ్బుడిని ఇంట్లోనుండి నిద్రలేపి ఊరిబయటకు తీసుకుపోయి కాలేసారు. ములుగు సి. ఐ. ప్రభాకరబాబు ఈ హంతక బృందానికి నాయకత్వం వహించాడని నమ్మడానికి ఆధారాలున్నాయి. పొద్దున్న జిల్లా ఎస్. పి. నాగరాజు వచ్చి 'ఏటివాగ్ని గ్రూపువాళ్ళు చంపివుంటారు' అని చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు.

'దుర్వినియోగం' అనే వాదనకు ప్రజాకోర్టులలో జరిగే బలప్రయోగం ఒక్కచేకాక భూస్వాముల మిగులు భూముల ఆక్రమణనుకూడ తార్కాణంగా వాడుకుంటూ వుంది ప్రభుత్వం. 'టాడా'ను విస్తృతంగా ప్రయోగిస్తూ వుంది. ప్రభుత్వమే ఎన్నో ఏళ్ళ క్రితం పంచుతానని చెప్పి చట్టాలుచేసి అమలు చేయక పదిలివేయగా ఆ పని ఇప్పుడు ప్రజలే చేసుకుంటే దానిని బెర్రెస్టుచర్యగా వర్ణించి వేలసంఖ్యలో

గ్రామీణ పేదలనూ గిరిజనులనూ 'టాడా' క్రింద జైలుకు పంపటమే కాక, దీనినికూడ 'దుర్వినియోగం' అనే పేరుమీద విజయవంతంగా సమర్థించుకో కలుగుతున్నారంటే వ్యవస్థకుండే ప్రచారబలం ఎంతటిదో అర్థం అవుతుంది. ప్రభుత్వం చేపట్టే చర్యలకు అనుసారంగానయినా వ్యతిరేకంగానయినా ఒక ఛావవాతావరణాన్ని కల్పించే కర్తవ్యాన్నీ నిర్వర్తించే పట్టణ ప్రాంత మేధావి వర్గానికి గ్రామీణభూస్వామ్య ధనిక రైతు వర్గంతో ఎంత సన్నిహిత సంబంధం ఉందంటే భూముల అక్రమణ న్యాయ మయిన పోరాటమనీ వానిమీద 'టాడా' ప్రయోగించడం దుర్మార్గమనీ చెప్పేవారు ఒక్కరూ మిగలలేదు. అక్కడక్కడ అత్యుత్సాహంతో భూస్వాములనేకాక మధ్య తరగతి రైతుల భూములనుకూడ ఆక్రమించుకోవడంవల్ల కొంత, భూములేకాక ఉద్యోగాలూ, వ్యాపారాలూకూడ ఉన్నవాళ్లు తమ భూములను మాత్రమే చూపించి తమను తాము మధ్యతరగతి రైతులుగా చలామణి చేసుకునే అవకాశం ఉండడంవల్ల కొంత 'దుర్వినియోగం' అనే వాదనకు తార్కాణాలు కొన్ని దొరికాయి. అయినా ఈ వాదనను సహితం దిగమింగి నిర్బంధాన్ని ఆమోదించడానికి సమాజం సిద్ధంగా ఉందంటే భూ సమస్యను శాంతియుతంగా పరిష్కరించటం ఎంత అసాధ్యమో అర్థం అవుతుంది.

ప్రజా ఉద్యమాలు ప్రభుత్వాలకు సమస్యలు. ఆ విధంగా 'నక్సలైట్ సమస్య' అనే మాట పుట్టింది. సమస్యగా గుర్తించిన తరువాత ఇక దానిని పరిష్కరించాలి. అణచివేతే ఏకైక పరిష్కారంగా 20 ఏళ్లు వెంగళరావునుండి ఎన్టీ రామారావుదాకా ప్రయత్నించారు. ఆ వ్యూహం ఉచ్చయి వాళ్ళ మెడకే విగుసుకునేవరికి ప్రత్యామ్నాయం కోసం అన్వేషణ ప్రారంభించారు. తమ మంచుకోసమే ప్రారంభించిన ఈ ప్రయత్నాన్నయినా నిజాయితీగా కొనసాగిస్తారేమోనని ఆశించిన వాళ్ళకు నిరాశే ఎదురయింది. 'చట్ట సమ్మతమయిన కార్యక్రమాలను అనుమతించడం, చట్ట వ్యతిరేకమయిన వాటిని న్యాయసమ్మతంగా నిరోధించడం, గ్రామీణపేదల జీవితాలను బాగు పరిచే పథకాలు చేపట్టడం' అనే త్రిసూత్ర పథకాన్ని తన విధానంగా చెన్నారెడ్డి ప్రకటించాడు. ఆ త్రిసూత్రాలలో ఒక్కదానినీ అమలు చేయడం లేదు. చట్టసమ్మతమయిన బహిరంగ సభలు, ఊరేగింపులు అటుంచి కోర్టు విచారణలను సహితం జరగనిర్వదం లేదు. సి. ఐ. మొగిలయ్య చేతనుండి 'మాయం' అయిన వసంత సుజాతల అదృశ్యం మీద హైకోర్టు ఆదేశించిన విచారణను తుపాకుల ప్రదర్శనలో భగ్నం

శ్రీ శ్రీ కవిత్వం

చల చంచల సౌందర్యం

జె. సి.

ఆత్మ చరిత్రాత్మ చరిత్రాత్మక నవల అనంతంలో 1976లో తనను గురించి తాను చేసుకున్న వివరణలో శ్రీశ్రీ ఇలా అంటారు :

కొంత మంది శిల్పం అంటే ఇమిటేషన్ అన్నారు. మరికొందరు సృష్టి అన్నారు. నిజమైన కళ అనేది ఈ రెండూ కావేమో అని నా అనుమానం. ఉన్న వాస్తవాన్ని నిజతంగా లోతుగా పరిశీలించి, నిజాయితీతో దాన్ని వివరించాలి. ఇది చాలా కష్టంతో కూడుకున్న పని. ఇది సాధించడానికి ఇంకా నేను కృషి చేస్తూనే ఉన్నాను. పూర్తిగా కృతకృత్యుణి కాలేదు. కాని ఆకాశపు దారులంటి వెళ్ళిపోయే "జగన్నాధుని రథ చక్రాలను" కొంతలో కొంతయినా భూమార్గానికి మళ్ళించ గలిగా

చేయాలని ప్రయత్నించి, మళ్ళీ హైకోర్టు జోక్యంతో విచారణను కరీంనగర్ నుండి హైదరాబాద్ కు తరలించగా ఇక లాభం లేదని సాక్ష్యాలపేకరణకోసం తిరుగుతున్న సుభాష్ ను ఆగస్ట్ 23 సాయంత్రం కొలిమికుంటలో ఆరెస్టుచేసి 24 ఉదయం కార్చే సారు.

ఈ అతితెలివి వివాదం ఎక్కడికి దారితీస్తుందని చెన్నారెడ్డి భావిస్తున్నాడో తెలీదు. మళ్ళీ పోలీసులూ మంత్రులూ పాతపాతే వినిపిస్తున్నారు. డి. జి. పి. రొడ్డం ప్రధాకరరావుగారు ఈ మధ్య ఎక్కడో మాట్లాడుతూ 'ఆరునెలల కాలంలో నక్కలైట్లను ఆణిచి వేస్తాం' అన్నాడంటి. గతంలో ఇదే ప్రగల్భం పలికిన హోం మంత్రులు కొందరు ఆయ్యప్ప దీక్ష పుచ్చుకుంటే మరికొందరు రిటైర్ మెంట్ పుచ్చు కున్నారు. ఆ వైఖరి ఫలితంగా రాష్ట్రంలో పేద ప్రజానీకాన్ని మట్టుకు గత 20 ఏళ్ళలో భయంకరమైన హింసకు గురి చేశారు. ఇప్పుడు మరొక రౌండు ఆ పనే చేయాలని చూస్తున్నారు. అయితే గతంలో నడిచినంత సులభంగా ఈసారి ఆ పని జరుగుతుందనుకోవడం మూర్ఖత్వం అవుతుంది. వీలినవారిలో 'ఇంటెలిజెన్స్'లోపించిందనుకోవాలా, లేకపోతే ఎంతమంది చస్తే వీలే అనుకుంటున్నారా?